

NIVIARSIAQ I UMANAK 1919-1920 . IV

DAGBOGSBLADE

Tekst og foto af *Bodil Friis*

Dagene var nu meget korte, og det var vanskeligt for fangerne at komme ud på jagt. Derfor var man også meget begejstret, da det lykkedes at få endnu en narhval ind. Der ventedes utålmodigt på islægget, for så kunne der fanges og fiskes igennem huller i isen. Der var ikke mere tørret hajkød til hundene, og det var deres vigtigste føde. Frisk hajkød var gift for dem og gav dem tynd mave. Grønlanderne levede i denne tid mest af småfiskeri, ulke kunne de fange i nærheden, og til hundene, som netop nu før vinterens slædekørsel, trængte til god kost, var der ikke andet end kogt rugmel og spæk. Vi andre levede mest af grød, suppe og dåsemad; jeg beundrede fru Mathiesen, som på trods af mangelen på frisk kød, alligevel kunne skaffe os en ret afvekslende kost. De meget få ryper, som blev skudt, skulle gemmes til jul; de blev meget let dybfrosne, når de blot lå ude i et af udhusene. Sidst vi fik post, var der såmænd nogle få halvfrosne æbler med, som vi spiste med begærlighed.

Men livet gik jo alligevel; og en dejlig aften med fuldmåne og en halv snes graders frost, kom en 20–30 unge ud på „silamutten“ for at lege. Det gik livligt til med de gode gamle lege: tagfat, skjul, brobro brille og nogle grønlandske lege. Vi holdt skam ud til henad midnat i det lyse, stille måneskin med genskin fra sneen. Nu var der også nok sne til, at vi kunne bygge en snehule sammen med nogle af de mindre børn: Pavianguaq, Kaligaseq og Aninguaq, ude i „haven“; ud i luften skulle vi jo, og så var det godt at kunne røre sig i kulden. Hist og her fandt vi også en bakke med tilstrækkelig sne, så vi kunne forsøge os på de noget primitive ski; de var lavet af fyrretræ og beklædt med sælskind som var snøret sammen med snore ovenpå skien. Hårene vendte bagud, så man kunne gå ret stejlt opad og glide fint nedover. Der kommer altid meget mere sne i Sydgrønland end i Umanak, så meget skiløb kunne det ikke blive til.

Midt i december havde isen stadig ikke lagt sig på fjorden, af og til kom der et tyndt lag is, og så kunne kajakkerne slet ikke gå ud, man risikerede at få dem skåret itu af isen. Vi glædede os alle til islægget, så vi kunne færdes med hundeslæde og derved også kunne se andre mennesker. Vi følte os efterhånden nok så isoleret

på vores ø. Men værre var det for grønlænderne, at de ikke kunne komme ud og fange deres føde. I en hel uge fangede de ikke mere end een sæl, og ellers måtte de nøjes med at spise de ulke, de kunne fange. Hver handelsdag (butikken var kun åben hver anden dag i nogle timer) kom de ind til bestyreren for at låne penge, så de kunne købe gryn og mel; det var en hård tid for dem. Da det også blæste kraftigt og ofte, drev isen ud og ind ad fjorden og hindrede al sejlads.

Når jeg arbejdede i lampelys, hvad man jo måtte det meste af dagen, måtte jeg af og til „ringe“ min lampevæge, d. v. s. klippe den øverste kant af som, når den var brændt hård, ikke mere kunne suge trannen op. Bestyreren snakkede om, at han gerne ville have et lille elektricitetsværk evt. med en vindmølle som kraftkilde; jeg syntes det var en sjov tanke, at man skulle kunne få elektrisk lys i Nordgrønland.

December var, trods bekymringer for grønlændernes madforsyninger, fuld af hygge i vores hus: vi syede julegaver, vi klippede hjerter i mange kunsthåndværksformer, og vi sang dertil og fik af og til kaffe eller en rødvinstoddy. Jeg fik fine nye julekamikker som Thomas' kone havde syet. Det var svært at forestille sig Vesterbros juleudstillinger og juletræerne og den hektiske travlhed i Københavns gader. Her kunne vi tage det roligt; i butikken blev der lukket op for en kasse med julelys, nogle nye ruller bomuldstøj til anorakker, og en tønde kommenskringler; grønlænderne kom og tiggede gamle illustrerede blade, så væggene kunne få nye dekorationer. Hos os blev der vasket og bagt og syet og klippet julestads; men der var jo intet udenfor som forstyrrede os. Det kan nok være der blev bagt: mens nogle bagte klejner i Mathiesens køkken, var Mete med os unge, hvortil altid hørte Elisipanguaq Henningsen, børnenes bedste legekammerat (hun er idag Elisabeth Johansen og medlem af landsrådet), bagte brune kager og pebernødder i Thorsens køkken. Jeg pudsede vinduer i mit værelse i adskillige graders frost, og så inviterede jeg „de voksne“ i vores hus op om aftenen, for at nyde min medbragte dåse ananas. Der var så hyggeligt med lampen på det store bord, og et lys på mit lille skrivebord. Søster, som havde en særlig evne til at imitere andre mennesker, gav senere en herlig forestilling i køkkenet, hvor hun virkelig morsomt sang og dansede og spillede komedie, idet hun karikerede både matroser og grønlændere — og os. Jeg var ofte imponeret over, hvor selvstændige de to børn var på mange områder; i denne tid ordnede de helt på egen hånd et utal af julegaver, tegnede små mønstre og navn og syede dem på lommetørklæder og andet, som de så selv sømmede på maskine. Aldrig før havde jeg set en sådan flid med syning og strikning; men der var jo heller ikke meget at købe i butikken. Så var der jo selve juletræet. Det skulle vi også selv lave. Om sommeren var der blevet samlet en mængde grønne, lyngagtige planter inde ved brækanten, og så havde vi et langt, tykt skaft på fod med passende huller i, og en del pinde af forskellig længde til at stikke ind i hullerne, de korte foroven, de længere forneden.

*Fru Mathiesen
i køkkenet med den evige kaffehande
og sælkødet til aftensmad.
(Umanak 1920).*

Men først skulle pindene dekorerer med grønt. Vi sad en halv snes stykker rundt på gulvet i køkkenet og bandt det grønne rundt om „grenene“. Så blev de stukket ind i skaftets huller, og da det var færdigt, og i særdeleshed da det blev rigeligt behængt med pynt, lignede det virkeligt et „rigtigt“ juletræ. Derefter fyldte vi 80 aviskræmmerhuse med figner, rosiner, svedsker og pebernødder – et til hvert af koloniens børn.

Endnu lille juleaften var der ikke spor sne, og jeg var ærligt talt meget skuffet over, at jeg ikke engang i Grønland skulle kunne opleve en hvid jul! Men heldigvis begyndte det at sne samme aften, så vi fik altså hvid jul.

Juleaften var vi i kirke kl. 17. Præsten læste juleevangeliet på dansk og på grønlandsk, og grønlænderne sang deres flerstemmige kor meget kønt. Det kan ikke skjules, at der den aften gik en lille vemodig tanke hjem; det var første gang i mit liv jeg var hjemmefra juleaften – og det var jo unægteligt langt væk.

Men så kom vi hjem til vores julemiddag: vores eneste hane var blevet slagtet og „stegt som gås“ med svedsker og „tørrede“ æbler og brunede kartofler til. Da vi skulle ind til juletræet, kom der flere gæster: Thorsen og vores kivefakker, samt Peter og Elisipanguaq. Efter at have sunget omkring træet, kom julegaverne frem. Aldrig har jeg set så mange! Min medbragte kasse hjemmefra tog jeg ind i stuen ved siden af for at nyde den alene. Der var rigtignok mange overraskelser i; det allerbedste var en stor kikskasse fuld af mors rigtige brune kager, som de havde bagt hjemme i hemmelighed inden jeg rejste! Den var godt klistret til, så kagerne var ganske friske og sprøde. Noget julestads til at pynte på mit værelse, og mange gode – men lidt forældede – breve var der også med. Mathiesens gav mig en trækuffert beklædt med sælskind, og jeg fik flere morsomme ting snittet i hvalrostand: knapper, en

papirkniv og en kløpind! og skindting: bl. a. 3 par morgensko. Gamle Thomas som fyrede i min kakkelovn, lovede mig et blåskind, men som familien sagde: „det går derude“, det var nemlig ikke fanget endnu, – og blev det forøvrigt heller ikke senere. De andre danske kom så også ned til os, så sang vi igen og havde det vældig hyggeligt. Ved midnatstid kom en flok unge drenge og piger efter gammel skik og sang julekor udenfor vores hus. Derpå vandrede de fra hus til hus hele natten og sang; kl. 7 morgen var de atter udenfor os, men da var deres stemmer blevet noget matte i den stærke kulde.

For nu var kulden kommet, stille, fint vejr med ca. 15 graders frost. Naturen viste sig fra sin skønneste side, og vi gik op på klipperne en dag, mens det var forholdsvist lyst, for at nyde de dejlige farver; både himlen og isen havde de fineste lysegrønne, lyseblå og lyserøde pastelfarver. Isen lagde sig endelig så meget, at nogle mænd gik ud på den med deres „tuk“ for at kunne slå hul i den, og de havde da fanget nogle ulke. De havde godt med is i skægget, da de vendte hjem. Men glæden over isen varede ikke længe. Det blev stærk østenvind – og så var den gået igen.

Juledagene gik for os i sus og dus med mindst 3–4 invitationer til kaffe hver dag; hvor var alle dog gæstfri, og det var meget morsomt at komme med ud og se de mange hjem; alle havde pyntet så godt de kunne, og nogle af de største huse, Fleichers og Peter Dalagers havde også juletræ.

Der var jo meget at fortælle i brevene om denne usædvanlige jul. Jeg tog mig sammen og fik inden nytår skrevet det sidste brev i 1919. Det var lidt underligt at tænke på, at det næsten ville være sommer når det engang nåede frem til familien. I det klare vejr kunne jeg virkelig skrive en kort tid uden lampe henne ved mit vindue; der var et gult skær over fjeldene i syd, hvor solen gemte sig langt under horisonten.

Nytårsaften var jo atter festlig. Først måtte vi ud til kaffe i 3 familier. Så spillede vi lotteri og halvtolv – ligesom hjemme. En skik som jeg derimod ikke kendte var, at man gik rundt og „skød“ hos hinanden, d. v. s. vi rendte rundt og stjal små ting som vi kunne lide! Jeg „skød“ en bog af Jack London fra Thorsen, og en lillebitte lysestage hos Esther. For at drille mig „skød“ Bussemanden og Thorsen hele min nye kuffert med alle mine gaver i! Den kom dog snart igen med hele sit indhold i! – Lige før midnat samledes vi i stuen, og vi stillede os op på stolene for at kunne „springe ind i det nye år“. Så klinkede vi, og så måtte vi ud og se Bussemanden skyde fyrværkeri af; han havde fået hele 3 nødraketter og et kanonslag på skibene i sommer. Vi syntes det var vældig flot, og grønlanderne kimede hele tiden med klokken som hang udenfor butikken. Thorsen gjorde sit bedste for at salutere med en af de små kanoner; det lykkedes, men ikke uden et svedent øjenbryn. Bussemanden havde sat sine to skibslanterner på hver sin side af vores låge, og hejset en rød lanterne op i vores

*Inger, Peter Fleischer og Esther i »skolen«.
(Umanak 1920).*

flagstang. Så begav de unge sig igen rundt i kolonien for at synge hele natten; det var ubegribeligt hvordan de kunne holde til det, for det var østenvind og minus 20 grader.

Vi kom da velbeholdne over de meget livlige festdage med litervis af kaffe hos mange venner. Hvor var de dog søde og venlige allesammen, det følte jeg da selv om jeg ikke forstod så meget af hvad de sagde.

Den 2. januar begyndte alvoren igen. Dr. Bertelsen mente, at det var rigtigst vi alle blev vaccinerede imod tyfus, da der stadig var nogle tilfælde af sygdommen ved udstederne, og nu ville forhåbentlig forbindelserne over isen snart blive livligere, og så var der jo større risiko for smitte. Vi blev tilkaldt til vaccination oppe hos lægen. Først troppede vi danske op for at vise at det ikke var så slemt at få det stik i ryggen. Derefter vaccinerede lægen de følgende dage ca. 70 voksne grønlandere som ikke havde haft tyfus. Vi blev noget ømme i ryggen, men det gik snart over. Vi måtte alle stikkes tre gange.

Det blev stadigvæk ikke til noget med islægget. – Vi kunne ikke komme nogen steder, og det kneb stærkt både med menneske- og hundefoder. Efter den gode julemad havde vi jo ikke så ondt af at leve lidt på grød og konserver. Så snart isen lagde sig et godt stykke ud fra kysten, blev der fisket hajer til hundene og hellefisk til os, og så fik vi nogle ryper, og det var jo en dejlig afveksling. Så kom der stormvejr, som atter tog isen. Skønt jeg havde fyret kraftigt, var der en morgen is på mit vandfad ved siden af kakkelovnen. Vinden stod lige på, og temperaturen var gået ned til minus 25. Jeg havde ikke fået de dobbelte vinduer sat op hos mig, men jeg skal love for de nu kom op i en fart og rammerne blev klistret til.

Nu regnede jeg ud, at om 3 uger ville solen komme igen. Om 4 måneder kunne vi

*Tittus Siegstad
udenfor Umanak.*

måske vente post, om 5 måneder skib, og om 9 måneder var jeg nok hjemme igen. Man har jo god tid til at tænke, og der er vel heller ikke noget at sige til, at jeg – selv om jeg nød hver dag – godt kunne længes efter at få forbindelse med dem derhjemme.

Midt i januar så det endelig ud til, at isen ville blive liggende. Thorsen lagde vores isbåd ned på havisen i havnen. Isen lå så blank og fin, men næste nat var isen gået og isbåden væk! Det var vel nok ærgerligt. Dagen efter lå der atter et tyndt lag is, og allerede dagen derpå var der folk fra et udsted 15 km borte, som vovede sig til fods ind til kolonien. 2 dage efter kom den lokale post på slæder helt ude fra Qasut og Nugsuaq. Det var dejligt at se andre mennesker igen, og særlig godt var det, at der nu blev fanget en mængde sæler. Jeg kom en dag over i Thorsens køkken hvor jeg vidste, at Magdalene var ved at flænse en sæl. Der stod mine to piger – røde af blod helt op til albuerne – og spiste af den endnu varme rå lever og nyre. rart var synet ikke, men det skulle jo være så sundt!

Som dagene længes, vinteren strænges. Vi fik skam begge dele at se og føle. Nu kunne vi se genskinnet af solen ovre på nogle fjerne fjelde. Vores forventninger steg med en dejlig følelse af, at snart skulle noget mægtigt ske: vi skulle få solen at se igen! Mørketiden havde ikke netop pyntet på vores udseende. Vi var blege og grå, og da det blev lysere viste vores tøj sig at være plettet og snusket. Men udenfor i kulden – hvor var der smukt. Den mægtige isflade lå kun afbrudt af indefrosne isfjelde, og den skarpe fjeldlinje på sydsiden af fjorden stod så smukt tegnet mod den lyse himmel.

Minsandtten om ikke nogen fandt vores isbåd et par dage efter, indefrosset mange kilometer borte! Vi havde udlovet en flot dusør på 5 kroner til den som fandt den, og nu var der virkelig en som meldte sig. Thorsen og bådsmanden kørte derover med hundeslæde og hentede den hjem.

*Fra påskerejsen.
Min kusk bag Bussemandens
opstændere.*

Men hvor var det koldt nu, ned til under 30 grader. Vi var ikke meget ude i den kulde, men af og til måtte vi dog, godt påklædte „gå i gården“. Man frøs næsten fast derude!

Nu gik det ellers løs med sæl- og fiskefangst, og alle trængte åbenbart til at træffe hinanden igen. Der kom ustandselig gæster fra andre steder. Også gamle onkel Jens kom kørende trods den stærke kulde. Han længtes nok også efter at komme til Umanak og se sine børn og slægtninge. Han rejste allerede næste dag hjem igen, 4 timers slædetur hver vej. Frisk luft skulle vi da også have. Børnene og jeg spændte nogle drenge for en slæde – og så legede vi hundeslæde på den mægtige isflade.

Den 24. januar kaldte fru Mathiesen os ned, for vi skulle ud og se solen skinne ovre på fjeldene ved Satut. Vi løb udenfor og hoppede af glæde. Fjeldene derovre var helt røde af solen. Det var herligt!

Nymånen kom op om aftenen, og da vi gik på vejen hen til Edvard, stak Bussemanden mig en toøre, for jeg skulle have penge på lommen når jeg så „nytændingen“, årets første nymåne, sagde han.

Desværre fik vi også dårlige nyheder med slædeforbindelsen. En af onkel Jens' sønner, Jensinguaq, kom fra Uvkusigsat og bragte sørgeligt nyt om sult ved Nulliarfiq og andre steder. Nogle grønlandere havde ikke overlevet en influenza, fordi de var svækket af sult og kulde. Han fortalte også, at et par mænd var døde dagen efter at de havde kunnet få hellefisk igen – måske fordi de ikke kunne tåle at spise løs i deres svage tilstand.

Det gjaldt nu om at få fanget så mange sæler som muligt. Jeg gav Peter Henningsen tre garn til sælfangst; de kostede mig kun 2 kroner og 1 øre. Hvis han fangede noget i disse garn, ville jeg få skindet og han spækket. For mit vedkommende blev det nu aldrig til mere end een sæl.

Først nu blev det muligt at sende posten videre nordpå til Upernavik. Den havde måttet vente hos os et par måneder på grund af isforholdene.

Thorsen kørte ind til Ikerasak og kom dagen efter tilbage siddende på et læs med 50 kg hellefisk.

Søndag den 1. februar klædte jeg mig på med skindbukser og overtrækskamikker af hundeskind. Klokken 10 kørte Thorsen og jeg med 6 hunde for slæden over til Storøen. Det var herligt føre, så vi kom hurtigt afsted. Vi kravlede et stykke op på øen, hvor vi så en mængde rypespor men ingen ryer. Vi ventede lidt deroppe, og pludselig så vi *solen*, som viste sig et par minutter i en kløft mellem fjeldene på Nugssuaq. Ih, hvor var det dejligt, men meget hurtigt var den væk igen. Til Umanak kunne den endnu ikke nå. Vi susede tilbage de ca. 8 kilometer på tre kvarter. Det var en herlig oplevelse at sidde på slæden og se de fornøjet løftede haler på de seks hunde, som satte fuld fart på for at komme hjem. Kort efter kom hr. Mathiesen tilbage fra en tur til Ikerasak, med sine tolv dejlige hunde for et slædelæs på 150 kilo hellefisk. Gennem ham fik vi nyheder sydfra, idet provst Storch fra Ritenbenk var kommet med slæde over Nugssuaqhalvøen i elendigt føre. Han havde fortalt, at onkel Jens' broder, Carl Fleischer var død i december i Qeqertaq i Diskobugten, hvor han var udstedsbestyrer.

Beständig kom der nye rejsende sydfra, nordfra og fra udstederne i Umanaks distrikt, så vi fik ikke tid til at kede os.

Ved fuldmånetid var der meget stor forskel på ebbe og flod, og det bevirkede, at den såkaldte isfod – den bræmme af is, som ligger lige ved kysten – steg og sank stærkt. Når vi gik tur på isen, skulle vi være meget forsigtige ved ebбетid, for isfoden blev så stejl og derfor ret farlig. Der kunne let dannes huller i den, og lille Aningaq faldt også i og blev pjaskvåd hevet op igen.

Vi gik efter middag ud på „hellefiskebanken“, hvor der var flere fiskere som havde bygget sig læmure af sne. Her stod blandt andet Aron Jensen. Han havde stået der fra klokken tre om morgenen, og havde i løbet af tolv timer kun fanget femten hellefisk. Han blev så glad over vores besøg, at han forærede mig en stor fisk. Bagefter hjalp vi ham med at skubbe hans slæde hjem.

Den 4. februar skulle vi have set solen i kolonien for første gang, men det var skyet, først den 5. kom lidt af den frem i en kløft i fem minutter lige før klokken 12.

Nu kom solen i længere og længere tid for hver dag. Det var vidunderligt! Alle lavede vældigt op efter den lange mørketid. Af og til kunne vi i frostdisen se mærkelige lysfænomener. Det hændte, at vi så flere „bisolet“ rundt om den rigtige sol. Termometret sank ned under 30 grader, men vi havde det varmt indendørs, og solen lyste mere og mere, og vi så hen til, at den også ville varme os mere.

Den 12. februar fik vi stort besøg, denne gang af andre danske, kolonibestyrer

Aage Bistrup fra Upernavik og assistent Olsen fra Prøven. Det var bitterlig koldt, så de havde rimfrost på skindhættene og Bistrup desuden i skægget. De havde mødt hr. Mathiesen i Igdlorsuit og havde iøvrigt været otte dage undervejs for at komme til Umanak. Det blev et uhyre fornøjeligt besøg.

De to herrer skulle naturligvis op at besøge præsten om aftenen. Det var fastelavnsmandag. Alle vi andre klædte os ud og vandrede i en lang række syngende ind hos præstens, som så trakteredede os med kaffe og grammofonmusik.

Dagen efter måtte præsten desværre den ca. 4 timer lange slædetur ud til Niaqornat, hvor den danske udstedsbestyrer Mohrbutters unge søn var død og skulle begravnes. Den endelige begravelse måtte dog vente til hen på foråret, da det indtil da var umuligt at få gravet en grav i den dybfrosne jord. Når man hørte sådan noget, kunne det jo nok virke noget drastisk på en.

Sådan et længere besøg af danske, som i lange tider ikke havde truffet andre landsmænd, var dejligt og morsomt for alle parter. Det gik atter ud over vores skolegang, men så lærte vi alle så meget andet, ofte dybt menneskeligt, gennem ture og samtaler med beretninger om spændende oplevelser. En eftermiddag var vi med flere slæder en længere tur ind ad fjorden. Esther og jeg sad på Bistrups slæde, da vi pludselig røg over en meter bred revne i isen. Vi havde ikke set den, men hundene var sprunget over den og trak slæden med i flyvende fart. Heldigvis gik det godt.

På hjemvejen var hundene klare over at revnen var der, og der skulle megen råben og piskesmæld til for at få dem til at springe over en gang til, men det lykkedes da tilsidst.

Senere fik vi andre dejlige slædeture om eftermiddagen i solskinnet. En dag kørte jeg med Thorsen over på „Hajbanken“ og hentede et vældigt læs hajkød, som var fanget og deponeret der. Det var sjovt at sidde på toppen af det store læs.

Selvfølgelig skulle der også danses, men hvor var der koldt i tømrerværkstedet med rim på væggene og et tyndt lag is på gulvet. Heldigvis dansede jeg næsten hele tiden, så jeg kunne holde varmen trods de 30 grader udenfor. Det var nok værst for ham der spillede harmonika. Bagefter var det vel nok dejligt at få kaffe i køkkenet, og så blev der fortalt historier. Det blev sent før vi kom i seng.

Da vore gæster efter otte dages forløb ville til at rejse nordpå igen, måtte de først opgive det på grund af vejret. Det føg meget stærkt, så det var ikke muligt at komme afsted. Næste dag var vejret igen godt, og så begav de sig på vej.

Endnu havde vi dog en gæst tilbage, fru Mathiesens svoger, kolonibestyrer Binzer, som var kommet den lange vej fra Ritenbenk i Diskobugten. Da han rejste igen, tog han Mathiesens med sig. Jeg fik lov til at tage en uge til kulbrudet ved Qasuar-suq. Titus Siegstad kørte mig derud på to timer. Der boede jeg så hos formand Christensen, hans kone og lille toårige dreng. Selve kulbrudet lå $\frac{3}{4}$ times gang over isen

fra stedet, hvor de havde deres hjem. Her boede også en svensk driftsbestyrer, Lundberg, ingeniør Rassow og økonomaen frøken Lange, som endnu var sengeligende efter tyfus i efteråret. Jeg nød at gå nogle ture derude. En dag besøgte vi „udliggeren“ Jokum Lange i Qasut. Jeg fik også lov til at komme med Lundberg ind i kulminen. Det var meget spændende, men jeg syntes, det måtte være et skrækeligt arbejde. Der var vist ansat 14 grønlændere, som arbejdede i minen næsten hele året rundt. Hr. Christensen havde været deroppe i 15 år. Fru Christensen og jeg kørte en gang over til minen med 7 hunde. Det var meget morsomt, for ingen af os kunne køre hunde. Heldigvis kendte hundene selv vejen!

Den sidste dag gik jeg på afskedsvisitter hos mine nye venner, og så kørte Titus mig hjem igen. Han var en meget dygtig hundekusk, og i fint føre kom vi hurtigt til Umanak.

Et par dage efter var vi atter på farten – denne gang til Ikerasak for at fejre onkel Jens' og Nicolines sølvbryllup. Onkel Jens havde flot sendt tre slæder til Umanak for at hente børnene, bådsmanden og mig. Turen varede 3 timer. Det var heldigvis stille vejr, så de 15 graders kulde føltes ikke så slemt.

Dr. Bertelsens kom også kørende, og om aftenen nåede Mathiesens til Ikerasak efter deres lange tur fra Ritenbenk. Der var også adskillige andre gæster fra Umanak.

Festdagen den 2. marts havde Bussemanden trods snevejr dekoreret med „Hvalen“s signalflag tværs over „silamutten“ og sat et flot skjold af malet pap, kantet med lyng, over indgangsdøren. Om eftermiddagen myldrede grønlænderne ind til kaffegilde, og om aftenen dansede vi i den tidligere bestyrerbolig, der var et usædvanlig langt tørvehus af den gammeldags lavloftede slags, som kaldtes „igdløkaseq“. Det kan nok være, vi svingede os; ind imellem gik vi ind i den anden stue, hvilede os på briksen og drak rødvinstoddy. Onkel Jens havde selv brygget øl i lange baner, og det forsvandt i de mange tørstige halse, ikke mindst i hans egen. Sølvbruden Nicoline (onkel Jens' anden kone) havde meget travlt. Hun havde alle os og lægens boende og desuden hele den store Fleischerfamilie som spisegæster, og alle udstedets grønlændere som hele dagen gik ind og ud til kaffe. Hun klarede det hele med sin datter Arnak, sin kivfak og Emilie Kuvdloq. Jeg morede mig ved at sammenligne dette herlige gilde med mine forældres stilfulde sølvbryllup nogle år før!

Næste dag kørte vi så alle hjem igen. Vi var 6 slæder på rad med over 60 hunde tilsammen. Det var et flot syn – men hvor var det koldt – minus 21 grader, modvind og snetåge. Min kusk gjorde mig opmærksom på, at jeg havde fået en hvid frostplet på næsen, som jeg derfor måtte gnide grundigt med sne. Huden skallede lidt af bagefter. Så det slap jeg heldigt fra.

Nu kom vi efter tre ugers ferie endelig i gang med skolen igen, og det gik roligt i en god gænge. Medens vi var væk, var der endelig fanget en sæl i „mit“ garn. Det

*Hellefisk gøres i stand ved »Hvalen«,
som ligger indefrosset i havnen i Umanak
foråret 1920.
På dækket ses formanden Pavia Pollas.*

glædede mig, og selv om skindet ikke var særlig pænt, blev det afhåret og farvet til „blåskind“, hvoraf jeg kunne få syet nogle småting til at have med hjem til Danmark.

Bestyreren og Thorsen havde travlt med „at tage beholdning op“, d. v. s. at de skulle måle, veje og optælle alle varer i butikken og magasinet. Desuden måtte Thorsen køre sin slæde ud til udstederne Qasut, Niaqornat, Igdlorsuit og Uvku-sigsat for at kontrollere deres beholdninger. Det var et hårdt job i marts måned. Mathiesen og en del grønlændere gik i magasinet, hvor der ingen kakkelovn var, og vi havde henimod 30 graders frost. De klagede sig navnlig over at skulle måle tøj-rullerne og sagde, at det sved som ild i fingrene at røre ved tøjet. Samtidig havde hr. Mathiesen travlt med posten og med regnskaber for kolonien og sparekassen, så han sad til langt ud på aftenen og skrev alt i hånden. Alle regnskaber og rekvisitioner skulle afsted på dette tidspunkt.

I begyndelsen af marts samledes alle konfirmander fra hele distriktet i Umanak. Der var 53 børn indlogeret i husene her. Den sidste tid læste så præsten og kateketen med dem inden konfirmationen, som fandt sted den 28. marts. På denne dag myldrede det med familiegæster, som var kommet kørende på slæde med kvinder og børn under store dyner. Der var indkvartering overalt i de små huse. Hos Johan Grønvolds boede der 17, hvor de til daglig kun var 6.

Kirken var så lille, at konfirmationen måtte holdes i flere hold og varede i over 3 timer.

Nu ved jævndøgntid begyndte vi for alvor at glæde os til foråret og sommeren, sol, blomster, skibe og breve. Jeg, som ikke før havde oplevet mørketiden, havde

*Inger, fru Mathiesen, Esther og forfatterinden.
(Umanak 1920).*

måske ikke følt det *så* slemt, men nu var det en daglig fryd at se solen og mærke den varme ind ad vinduet. Bagefter forstod man virkelig, hvor svært det havde været overhovedet ikke at have haft nogen mulighed for at se den.

Det var godt, at jeg havde medbragt solbriller til turene på isen, hvor lyset virkede voldsomt. Thorsen ville gerne overtage mine i stedet for sine egne gamle briller med jernstel, som sved på næsen i kulden

Siden islægget var kommet fik vi igen en mere varieret kost. En aften stod der noget dejligt pålæg på bordet, som jeg troede var udskåret bøf. Først bagefter fik jeg at vide, at det var kød af en af bestyrerens hunde, som de havde måttet slå ned. Jeg syntes det var sjovt, men Bussemanden var lige ved at brække sig, da han fik det at vide. Hvorfor skulle det i og for sig være værre end sælkød og bjørnekød? Rensdyr var ikke til at skaffe, men vi fik ofte dejlige ryper.

Det blev igen meget koldt, og selv om der blev fyret på kraft i stuerne, kunne det knibe med at holde dem varme. Oppe hos mig, med vinduerne mod syd, varmede solen dejligt, og kakkelovnen virkede næsten for godt.

Midt i marts sluttede vi vinterens post, som nu skulle sydover med slæde. Det var helt underligt at skulle slippe det brev afsted, hvori jeg havde givet så meget af mig selv. Det var blevet til et stort bundt. Også fru Mathiesen fortalte mig, at hun kom til at holde af sit lange brev, som hun skrev til sin mor. Ens tanker var jo med alle de kære derhjemme, hver gang man skrev. I mit lange brev hjem havde jeg udtrykt min ungdommelige begejstring over den herlige tid heroppe blandt disse dejlige naturlige mennesker, hvor man ikke følte sig kuet af travlhed eller af den usikre

verden udenfor. Dog kunne jeg ikke nægte, at jeg var spændt på at høre, hvordan det egentlig stod til i den verden der var så fjernt fra os.

Den 20. marts drog slædeposten afsted den lange vej ned til åbent vand sydpå. Heroppefra gik to slæder med to mand. De skulle kun køre til Ritenbenk, hvor andre skulle overtage den der forøgede post og køre den videre til en sydligere koloni, hvor der ventedes skibsforbindelse.

Thorsen kom hjem fra en meget kold rejse med et helt rensdyr på 44 kilo. Det var vel nok heldigt. Der havde ikke været rensdyrkød i huset i flere år. Otte dage senere kom nogle mænd med flere rensdyr, og vi fik et halvt dyr på 33 kilo. Det var ingen sag at få det dybfrosset ude i magasinet, så det kunne holde sig friskt.

Nu kom årets allerstørste begivenhed for mig. Jeg fik lov til at rejse til Ritenbenk i påsken, og jeg var lykkelig. Thorsen som selv kørte sine hunde, bådsmænd og jeg skulle afsted sammen med nogle grønlandere. Jeg skulle have Mikkel Jensen som kusk og betale ham 20 kroner for hele turen. Nu gav jeg mig til at øve mig endnu mere med hundepisken, og det gik meget godt når jeg stod op, men var håbløst, når jeg sad på den lave slæde. I hvert fald var det skidt for hundene at blive kørt af en uøvet kusk, for så fik de unoder, men for Mikkel var det jo en smal sag.

Den 31. marts, dagen før vi skulle afsted, slog vejret pludselig om. Temperaturen steg fra minus 30 til et par graders varme, med storm og isslag. Det føltes ganske lummervarmt efter den lange kuldeperiode. Trods vejret kørte Mathiesens til Qasarsuq ud ad fjorden, medens Esther kørte med onkel Jens til Ikerasak. Vi andre håbede svært på, at vejrforholdene ville bedres til næste dag.

Den 1. april, skærtorsdag, var barometret steget og vejret blevet lidt bedre. Efter middag kørte vi da afsted til Ikerasak, som skulle være udgangspunktet for den lange tur.

Den 2. april var det min tyveårs fødselsdag, og jeg begyndte dagen med at få gaver af onkel Jens og Nicoline. Vort morgenmåltid blev forstærket med rypebøf og dejlig varm rypesuppe. Klokkeren otte kørte vi så, et følge på fem slæder: Thorsen alene med bagage, bådsmænd med Johan Abrahamsen som kusk, jeg med Mikkel, Jonas Kurtsen alene og Bernhard Olsen med en ung pige, Sofianguaq.